

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті

БӨЖ-3. Тәрбие

тұжырымдамасының тұлға

тәрбиесіндегі маңызы

Орындаған: Сәбитқызы Әсем

Факультет: Физика, математика және цифрлық
технологиялар институты

Жоспары:

- Тәрбие мәселесіне байланысты тәрбие тұжырымдамасының қабылданған уақыттары
- Қазақ ғалымдарының тұжырымдамалары негіздері
- Ресей ғалымдарының тәрбие тұжырымдамалардағы ой-пікірлері

(Таубаева Ш.Т "Педагогика" кітабы бойынша)

Еліміз егемендік алғаннан кейін ұлттық тәрбие мәселесіне бағытталған ғылыми-зерттеу жұмыстарына аса мән берілді. «Қазақ мектептері мен мектепке дейінгі балалар мекемелеріне имандылық-эстетикалық тәрбие берудің кешенді бағдарламасы», «Қазақстан Республикасы мәдени-этикалық тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасы тарихи сананы қалыптастыру туралы тұжырымдамасы», «Қазақстан Республикасы білім беру жүйесіндегі тәрбиенің кешенді бағдарламасы» т.б. құжаттар дайындалды.

Тәрбие мәселесіне байланысты тәрбие тұжырымдамасы 3 рет қабылданғаны белгілі.

Алғаш рет 1995 жылы ұлттық тәрбиеге негізделген тәрбие тұжырымдамасы қабылданып, аталған құжатқа негізделген үздіксіз білім беру жүйесіне тәрбие тұжырымдамасы құрылды.

2009 жылы 12 бағыттан тұратын «Үздіксіз білім беру жүйесіндегі тәрбие тұжырымдамасы» құрылған болатын.

2015 жылғы «Тәрбиенің тұжырымдамалық негіздерінде» 8 бағыттан тұратын тәрбие тұжырымдамасы оқу тәрбие жүйесін жандандырды. Ұлттық негіздегі төл оқулықтар, оқу құралдары енгізіле бастады. Оқу-тәрбие жүйесінде ерекше даму үдерісі басталды.

Қазақстан Республикасы Білім министрлігінің 1995 жылы қабылдаған “Тәлім-тәрбие тұжырымдамасында” отбасы, мектепке дейінгі, мектептегі тәрбиенің сындарлы жүйесі жасалды. Тұжырымда-мада жас ұрпаққа имандылық, адамгершілік, еңбексүйгіштік, патриоттық, ерлік, эстетикалық тәлім-тәрбие беру мәселелері жан-жақты қамтылған. Тәлім-тәрбие тұжырымдамасында қазақ халқының жауынгерлік және ерлік тарихын, ұрпаққа ерліктің өшпес үлгісін қалдырған қас батырлардың өмір-өнегесімен таныстыру; өз жерін, елін қорғай алатын елжанды, ұлттық намысы мол, жігерлі азаматтар тәрбиелеу, ғасырлар бойы қалыптасқан ұлттық ерекшеліктер, салт-дәстүрлерді бүгінгі ұрпақ тәрбиесіне пайдалануға аса мән берілген.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі 2015 жылы ұсынған «Тәрбиенің тұжырымдамалық негіздерінде» атап көрсетілді:

болашақ қазақстандық жастар патриот, білімді, дені сау

қазақ, орыс және ағылшын тілдерін еркін меңгерген

қазақ халқының құндылықтары мен мәдениетін сіңірген

жауапты және жігерлі, инновациялық экономика жағдайында табысты қызмет ететін

Ж.Ж.Наурызбайдың «Қазақстан Республикасы азаматтарына мәдени-этникалық білім беру тұжырымдамасында» өзекті негізгі мәселе көп мәдениетті тұлға деп өз мәдениетіне де, өзге мәдениетке де тәнті адам, төл мәдениетті терең білу оған басқа мәдениеттерге қызығушылыққа іргетас қаласа, көп мәдениетті білу өз мәдениетін мақтан тұтуға негіз салады деген қағиданы іске асыру көзделеді.

С.А.Ұзақбаеваның тәрбие тұжырымдамасында жеткіншек ұр-пақты халықтық педагогика негізінде тәрбиелеу, халықтық педагогика идеяларын, ұғымдарын, әдіс-тәсілдерін, тәрбие құралдарын жан-жақты зерттеп, оны эстетикалық тәрбие беру бағытында пайдалану жолдарын ашып береді. Халықтық педагогика тәрбие мен оқыту саласындағы халық бұқарасы білімдерінің, іскерліктерінің дағдыларының жиын-тығы, солардың негізінде ұрпақтан-ұрпаққа халық шығармашылығы поэтикалық, музыкалық, сәнді-қолданбалы өнер арқылы беріліп отыратын әдет-ғұрыптар мен дәстүрлер қалыптасқан халықтық педагогиканың мақсатын ашып көрсетілді.

Г.Қ.Нұрғалиеваның тұжырымдамасында еркін және рухани, із-гі, адамгершілігі мол тұлғаны тәрбиелеу ұстананымдары негізінде әр жеке тұлғаның өзіндік «Менін» көрсету, соған дағдыландыру, қоғам ал-дындағы жауапкершілік, қоғамдық тәжірибені игеру, мейірімділік, ізгі-лік қасиетті дамыту, адамдарды табиғи қалпында қабылдау, адамдардың бойындағы жақсы рефлексік қасиеттерді қалыптастыруға мән берілді.

А.Миразованың тәрбиелік тұжырымдамасы. Тәрбие жаңа мазмұнға ие, оны мектептегі пән сабақтары негізінде іске асыру, бүгінгі заман талабына сай тәрбие мазмұны тәрбиенің өмірмен байланысы, оқушының жас және дара ерекшелігі, талап қою арқылы дамыту, тәрбиенің жүйелілігі, бірізділігі және үздіксіздігі, тұлғаны ұжым арқылы тәрбиелеу, мектеп, отбасы және әлеуметтік қоғамның даму ерекшелігімен бірге ұлттық ерекшеліктер өзара бірлікте дамуы, жетілдіріліп отыру көзделген.

Ресей ғалымдарының тұжырымдамалары негізіне
тоқталатын болсақ,

*тұлғалық қасиеттің өзегі деп Ш.Аmanoшивили махаббат қажеттілігі;
И.С.Кон үлкендерді құрметтеу, А.В.Петровский тұлғалық қасиеттерді
қалыптастыру қажеттілігі, А.В.Мудрик жеке тұлғаның өз мүмкіндік-терін
іске асыру деген тұжырымдарының маңызы ерекше. Тұлғаның бойындағы
тәрбиелілік тұлғаның іс-әрекеті кезіндегі мәдениеттілігі, құндылық-
әрекеті арқылы көрініс береді.*

Н.Е.Щуркованың тәрбие тұжырымдамасында тәрбиені мәдениет тұрғысынан
қарастырады. Тәрбиелік іс-әрекетті әлемдік қоғам-дық қауымдастыққа
кіріктірілуі арқылы ізгілендіру бағытын қолдайды. Тәрбие мазмұнында мәдени
құндылықтарды жүйелі түрде сабақтасты-қа іске асыруды көздейді: табиғат
әлемі; адам өмірі; қоғамдық өмір; тұлғаның ішкі жан дүниесі т.б. Тәрбие іс-
әрекетінің нәтижесі – тұлғаның қоршаған ортаға, мәдени құндылықтарға
мақсатты бағытталған, өзін-өзі жетілдіруі деп бағалайды.

Ресей ғалымдарының тұжырымдамалары

И.А.Зимняяның тәрбие тұжырымдамасында тәрбиені тұлғаның әлемге қатынасын қалыптастыру үдерісі тұрғысынан қарастырады. Ғалым қарым-қатынасты құндылықты қалыптастыру тетігі деп түсіндіреді. Адамның әлемге қатынасын қалыптастыру үдерісіне тәрбие жүйесінің 5 компонентін ұсынады: мұғалімнің тұлғасы және іс - әрекеті; тәрбиелік ортада әлеуметтік даму жағдаяттарды дұрыс ұйымдастыру; ынтымақтастық; қарым - қатынас; тәрбие субъектісінің белсенді іс – әрекеті.

И.М.Ильинскийдің тәрбие тұжырымдамасында ұрпақтар са-бақтастығы негізінде тәрбие беру мәселесі қамтылады. Тұжырымдама-ның мазмұны тәрбие кеңістігін құруға, тұлға мен қоғамның қызығу-шылықтарының бірлігі, дүниетаным мен ізгілендіру құндылықтарына негізделеді. Тәрбиенің негізгі мақсаты табысқа және жеңіске жетуге ұмтылатын, өмірге икемі бар, өзгермелі жағдаяттардан шыға алатын, жауапты, іскер, белсенді азамат-тұлғаны қалыптастыру.

Қолданылған әдебиет

- Таубаева Ш.Т, ИМАНБАЕВА С.Т.,
БЕРИКХАНОВА А.Е. "Педагогика"
кітабы
бойынша 199-203 беттер

Назарларыңызға
рахмет!!!